

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	15
Wstęp	17
Rozdział I	
Prawo prywatne i jego źródła.....	19
§ 1. Pojęcie prawa prywatnego	19
§ 2. Zakres i systematyka prawa prywatnego	26
§ 3. Źródła prawa prywatnego.....	32
§ 4. Prawo prywatne Unii Europejskiej i jego wpływ na prawo polskie	38
§ 5. Rola orzecznictwa sądowego i nauki prawa	44
§ 6. Znaczenie zwyczaju i norm moralnych	46
Najważniejsze pojęcia	52
Quiz	53
Proponowane dalsze lektury	54
Rozdział II	
Normy, stosunki, zdarzenia i podmioty prawa prywatnego ...	55
§ 1. Konstrukcja normy prawa prywatnego	55
§ 2. Sankcja w prawie prywatnym	58
§ 3. Przepisy bezwzględnie i względnie stosowalne oraz semiimperatywne	61
§ 4. Zasady prawa prywatnego	67
§ 5. Stosunki prawne, uprawnienia i obowiązki	70
§ 6. Zdarzenia prawne	73
§ 7. Podmioty praw i obowiązków	74

Najważniejsze pojęcia	77
Quiz	77
Proponowane dalsze lektury	80

Rozdział III

Osoby fizyczne	81
§ 1. Ludzie jako podmioty prawa	81
§ 2. Początek zdolności prawnej człowieka	85
§ 3. Status cywilnoprawny dziecka poczętego	86
§ 4. Ustanie zdolności prawnej osoby fizycznej przez śmierć	89
§ 5. Ustanie zdolności prawnej osoby fizycznej w wyniku uznania jej za zmarłą.....	93
§ 6. Tożsamość, stan cywilny i zamieszkanie osoby fizycznej. Dane osobowe.....	97
§ 7. Zdolność osób fizycznych do czynności prawnych.....	101
I. Wprowadzenie	101
II. Trzy stany zdolności do czynności prawnych.....	101
III. Skutki braku zdolności do czynności prawnych	103
IV. Skutki ograniczonej zdolności do czynności prawnych.....	104
1. Uwagi wstępne	104
2. Czynności niedostępne dla osoby o ograniczonej zdolności do czynności prawnych.....	104
3. Czynności wymagające zgody przedstawiciela ustawowego.....	104
4. Czynności dokonywane samodzielnie	107
V. Pełna zdolność do czynności prawnych.....	108
§ 8. Stan psychiczny osoby fizycznej i ubezwłasnowolnienie .	108
I. Uzasadnienie instytucji ubezwłasnowolnienia.....	108
II. Rodzaje ubezwłasnowolnienia.....	109
III. Postępowanie w sprawach o ubezwłasnowolnienie.....	110
IV. Kontrowersje wokół ubezwłasnowolnienia i potrzeba zmiany przepisów.....	113
Najważniejsze pojęcia	117
Quiz	117
Proponowane dalsze lektury	120

Rozdział IV

Osoby prawne i inne jednostki organizacyjne	121
§ 1. Organizacje jako podmioty prawa.....	121
§ 2. Osoby prawne	123
I. Osobowość prawna	123
II. Ustrój i identyfikacja osoby prawnej	125
III. Rodzaje i typy osób prawnych.....	126
IV. Skarb Państwa.....	128
V. Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych; działanie osoby prawnej	130
§ 3. Jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi....	135
Najważniejsze pojęcia	138
Quiz	138
Proponowane dalsze lektury	141

Rozdział V

Przedmioty stosunków cywilnoprawnych.....	143
§ 1. Pojęcia przedmiotu stosunku cywilnoprawnego	143
§ 2. Rodzaje przedmiotów stosunków cywilnoprawnych.	
Mienie i majątek.....	145
§ 3. Rzeczy	147
I. Pojęcie rzeczy	147
II. Rzeczy ruchome i nieruchomości.....	148
III. Inne podziały rzeczy	152
IV. Część składowa rzeczy.....	154
V. Przynależność rzeczy.....	156
VI. Szczególne rodzaje rzeczy	158
§ 4. Przedmioty niematerialne	158
§ 5. Energia	159
§ 6. Zorganizowane kompleksy majątkowe.....	159
I. Uwaga wstępna	159
II. Przedsiębiorstwo.....	160
III. Gospodarstwo rolne.....	161
IV. Odpowiedzialność nabywcy	161
§ 7. Pieniądz	162
§ 8. Pożytki.....	165
Najważniejsze pojęcia	167

Quiz	168
Proponowane dalsze lektury	170

Rozdział VI

Czynności prawne	171
§ 1. Pojęcie i rodzaje czynności prawnych.....	172
I. Pojęcie czynności prawnej	172
II. Rodzaje czynności prawnych.....	174
1. Czynności prawne jednostronne, umowy i uchwały	174
2. Czynności prawne konsensualne i realne	177
3. Czynności prawne zobowiązujące, rozporządzające, upoważniające i kształtujące	179
4. Czynności przysparzające odpłatne i nieodpłatne	181
5. Czynności między żyjącymi i na wypadek śmierci	183
6. Problem czynności prawnych kauzalnych i abstrakcyjnych	184
7. Czynności powiernicze	188
§ 2. Oświadczenie woli – pojęcie, rodzaje, złożenie i wykładnia	190
I. Pojęcie oświadczenia woli	190
II. Rodzaje oświadczeń woli.....	193
III. Wykładnia oświadczenia woli	195
IV. Składanie oświadczeń woli	199
§ 3. Forma oświadczenia woli.....	202
I. Pojęcie i funkcje formy oświadczenia woli	202
II. Dokumenty.....	203
III. Rodzaje (typy) form szczególnych	204
1. Pojęcie rodzaju (typu) formy.....	204
2. Forma dokumentowa	204
3. Zwyczajna forma pisemna	205
4. Kwalifikowane formy pisemne	206
5. Forma elektroniczna.....	209
IV. Sankcje niedochowania zastrzeżonej formy.....	210
1. Rodzaje sankcji.....	210

2.	Forma zastrzeżona pod rygorem nieważności (<i>ad solemnitatem</i>)	211
3.	Forma zastrzeżona dla celów dowodowych (<i>ad probationem</i>).....	211
4.	Forma zastrzeżona dla wywołania określonych skutków prawnych (<i>ad eventum</i>).....	213
V.	Forma czynności prawnej zastrzeżona przez strony....	213
VI.	Forma następczych czynności prawnych.....	214
VII.	Znaczenie pisma potwierdzającego zawarcie umowy.....	215
§ 4.	Zawarcie umowy	216
I.	Pojęcie i sposoby (tryby) zawarcia umowy	216
II.	Tryb ofertowy.....	218
1.	Oferta.....	218
2.	Przyjęcie oferty.....	222
3.	Miejsce i czas zawarcia umowy	226
4.	Oferty w postaci elektronicznej	227
III.	Negocjacje.....	227
IV.	Przetarg i aukcja	229
1.	Cechy przetargowych trybów zawierania umowy.....	229
2.	Ogłoszenie przetargu lub aukcji.....	230
3.	Aukcja.....	231
4.	Przetarg	231
5.	Umowy wymagające formy szczególnej.....	232
6.	Wadium.....	232
7.	Powództwo o unieważnienie umowy	233
§ 5.	Treść czynności prawnej	234
I.	Treść czynności i inne czynniki kształtujące jej skutki.....	234
II.	Elementy treści czynności prawnej.....	235
1.	Uwaga wstępna.....	235
2.	Wyróżnienie składników czynności prawnej ze względu na ich znaczenie dla dokonania czynności.....	235

3.	Wyróżnianie składników czynności prawnej dla jej kwalifikacji i określenia jej skutków prawnych.....	236
III.	Warunek i termin.....	237
1.	Warunek.....	237
2.	Termin.....	241
§ 6.	Przedstawicielstwo.....	243
I.	Posłużenie się inną osobą przy dokonywaniu czynności prawnej.....	243
1.	Różne formy udziału osób trzecich w dokonywaniu czynności prawnych.....	243
2.	Pomoc faktyczna w dokonywaniu czynności prawnej.....	244
3.	Zastępstwo.....	245
II.	Ogólne cechy przedstawicielstwa i jego rodzaje.....	246
1.	Pojęcie przedstawicielstwa; umocowanie.....	246
2.	Rodzaje przedstawicielstwa.....	247
3.	Przesłanki działania w cudzym imieniu.....	248
4.	Subiektywne przesłanki skuteczności czynności przedstawiciela.....	250
III.	Pełnomocnictwo.....	251
1.	Pojęcie pełnomocnictwa i jego udzielenie.....	251
2.	Umocowanie pełnomocnika.....	252
3.	Działanie bez umocowania albo z przekroczeniem jego granic.....	255
4.	Zdolność pełnomocnika do działania.....	259
5.	Szczególne postacie pełnomocnictwa – pełnomocnictwo substytucyjne i pełnomocnictwo łączne.....	260
6.	Stosunek podstawowy pełnomocnictwa.....	262
7.	Nadużycie umocowania.....	263
8.	Wygaśnięcie umocowania.....	264
9.	Obowiązek zwrotu dokumentu pełnomocnictwa.....	266
10.	Zastępstwo w czynnościach faktycznych.....	266
IV.	Prokura.....	267
V.	Przedstawicielstwo ustawowe.....	269

VI. „Osoba czynna w lokalu przedsiębiorstwa”	271
§ 7. Wadliwość czynności prawnych	272
I. Wprowadzenie	272
II. Przyczyny wadliwości czynności prawnych.....	273
1. Najważniejsze przyczyny wadliwości czynności prawnej	273
2. Czynności prawne wadliwe a czynności niedokonane (nieistniejące).....	275
III. Sprzeczność czynności prawnej z prawem lub zasadami współżycia społecznego.....	276
IV. Wady oświadczenia woli.....	279
1. Pojęcie wad oświadczenia woli	279
2. Brak świadomości lub swobody.....	281
3. Pozorność.....	284
4. Błąd	287
5. Groźba	294
V. Naruszenie interesów osób trzecich	296
VI. Sankcje wadliwości czynności prawnych	300
1. Wprowadzenie.....	300
2. Nieważność (bezwzględna) czynności prawnej...	301
3. Nieważność części czynności prawnej.....	303
4. Wzruszalność czynności prawnej	304
5. Bezskuteczność zawieszona czynności prawnej ...	306
6. Bezskuteczność względna czynności prawnej....	307
7. Inne postacie bezskuteczności	308
Najważniejsze pojęcia	308
Quiz	310
Proponowane dalsze lektury	316

Rozdział VII

Prawo podmiotowe	317
§ 1. Wprowadzenie do problematyki praw podmiotowych	317
§ 2. Stosunek cywilnoprawny i jego elementy.....	320
§ 3. Normatywne postacie i rodzaje uprawnień	325
I. Normatywne postacie uprawnień.....	325
1. Uprawnienia bezpośrednie.....	325
2. Roszczenia.....	326

3.	Uprawnienia kształtujące	326
4.	Uprawnienia do żądania ukształtowania stosunku prawnego.....	327
II.	Uprawnienia bezwzględne i względne	328
§ 4.	Konstrukcja i cechy prawa podmiotowego	330
§ 5.	Prywatnoprawny obrót prawami publicznymi.....	335
§ 6.	Rodzaje i typy praw podmiotowych.....	336
I.	Rodzaje praw podmiotowych	336
1.	Prawa bezwzględne i względne.....	336
2.	Prawa majątkowe i niemajątkowe	337
3.	Prawa zbywalne i niezbywalne; prawa związane.....	338
4.	Prawa akcesoryjne	340
5.	Prawa podmiotowe tymczasowe (ekspektatywy)	341
II.	Typy praw podmiotowych.....	342
§ 7.	Nabycie i utrata prawa podmiotowego	344
§ 8.	Wykonywanie i ochrona prawa podmiotowego	347
I.	Wykonywanie praw podmiotowych.....	347
II.	Kolizja praw.....	348
III.	Ochrona praw podmiotowych.....	350
§ 9.	Nadużycie prawa	352
	Najważniejsze pojęcia	356
	Quiz	357
	Proponowane dalsze lektury	358

Rozdział VIII

Dobra osobiste i ich cywilnoprawna ochrona	361
§ 1. Pojęcie dóbr osobistych osoby fizycznej	361
§ 2. Typy dóbr osobistych.....	366
§ 3. Ochrona dóbr osobistych.....	370
I. Koncepcja praw podmiotowych osobistych	370
II. Kodeksowe i pozakodeksowe środki ochrony dóbr osobistych	372
III. Roszczenia niemajątkowe.....	373
1. Podstawowa przesłanka – naruszenie albo zagrożenie dobra.....	373

2.	Bezprawność zagrożenia bądź naruszenia dobra i okoliczności ją wyłączające.....	374
3.	Roszczenie o zaniechanie naruszenia.....	378
4.	Roszczenie o usunięcie skutków naruszenia	379
IV.	Roszczenia majątkowe	380
1.	Regulacja prawna.....	380
2.	Zadośćuczynienie	380
3.	Naprawienie szkody majątkowej	382
§ 4.	Dobra osobiste osób prawnych	383
	Najważniejsze pojęcia	383
	Quiz	384
	Proponowane dalsze lektury	386

Rozdział IX

Przedawnienie roszczeń i terminy zawite	389
§ 1. Nabycie, utrata i osłabienie praw podmiotowych wskutek upływu czasu	389
§ 2. Przedawnienie roszczeń	391
I. Istota przedawnienia i jego uzasadnienie	391
II. Przedmiot przedawnienia	393
III. Skutek przedawnienia.....	395
1. Niezaskarżalność roszczenia jako skutek upływu terminu przedawnienia.....	395
2. Przedawnienie uwzględniane na zarzut.....	396
3. Przedawnienie uwzględniane z urzędu.....	397
IV. Termin przedawnienia.....	399
1. Długość terminów	399
2. Początek biegu terminu	403
3. Zawieszenie biegu przedawnienia.....	405
4. Przerwanie biegu przedawnienia	409
§ 3. Terminy zawite (prekluzyjne).....	412
Najważniejsze pojęcia	414
Quiz	414
Proponowane dalsze lektury	418

Rozdział X

Stosowanie prawa cywilnego	419
§ 1. Sądowa ochrona praw podmiotowych	420
I. Potrzeba sądowej ochrony praw podmiotowych	420
II. Rodzaje i tryby postępowań; rodzaje powództw	421
III. Alternatywne metody rozwiązywania sporów	424
IV. Wyrok zastępujący oświadczenie woli	424
§ 2. Rozumowania prawnicze w procesie stosowania prawa	426
§ 3. Ustalanie stanu faktycznego	429
I. Wprowadzenie	429
II. Fakty i ich dowodzenie	430
III. Domniemania i reguły interpretacyjne.....	433
IV. Ciężar dowodu	437
V. Dobra wiara i jej ochrona.....	442
§ 4. Ustalenie stanu prawnego	445
I. Wprowadzenie	445
II. Obowiązki i stosowanie norm w przestrzeni (reguły kolizyjne).....	446
III. Obowiązki i stosowanie norm w czasie	447
IV. Pojęcie, cele, rodzaje i koncepcja wykładni	454
V. Reguły wykładni.....	459
1. Wprowadzenie.....	459
2. Reguły językowe wykładni.....	459
3. Reguły systemowe wykładni.....	466
4. Reguły funkcjonalne wykładni	467
5. Pozostałe reguły	467
6. Potrzeba stosowania wielu reguł wykładni	468
VI. Reguły inferencyjne; analogia w prawie prywatnym...	469
§ 5. Rozstrzygnięcie sprawy i jego uzasadnienie	472
§ 6. Zbieg norm i uprawnień.....	473
Najważniejsze pojęcia	477
Quiz	478
Proponowane dalsze lektury	480
Skorowidz	481